

17.11x20.06	1	עמוד 28	הארץ - the marker	12/03/2014	41507375-2
האקדמי למשפט ועסקים עמירם גיל המכון לאחריות תאגידית - 26330					

דעות

שוק ההון עמירם גיל

ישראל זקוקה לרשות להגנת הצרכן

יו"ר רשות ני"ע צבי האוזר (מימין), המפקח על הבנקים דוד זקן, והממונה על שוק ההון דורית סלינגר. אין כיום רגולטור שתפקידו הייעודי הוא להגן על הצרכן צילום: אוליביה פיטוסי

« באחרונה הובילו הרגולטורים בשוק ההון כמה מהלכים העלולים לפגוע בצרכן הישראלי.

למשל, משרד המשפטים יזם תיקון לחוק המעלה את תקרת הריבית על הלוואות והמיפקח על הבנקים סיכל את יוזמתה של רשות ניירות ערך להוריד את דמי המשמרת בקרנות הנאמנות. המפקח גם הביע התנגדות להפרדה בין הבנקים לחברות כרטיסי האשראי שבשליטתם. אף אחד מהמהלכים האלה לא נועד במכוון לפגוע בצרכן, אך זו היתה התוצאה. כיצד אפוא קורה שהצרכן בשוק ההון נדחק לשוליים?

נכון להיום, הרגולטורים מחויבים לשורה של מטרות: החל משמירה על יציבות המוסדות הפיננסיים, דרך קידום התחרות, וכלה בגילוי מידע למשקיעים. כל המטרות האלה ראויות, אך אינן מגינות די הצורך על הצרכן בתחום המוצרים והשירותים הפיננסיים. הפיקוח על הבנקים, למשל, פעל באחרונה לא רק נגד ביטול דמי המשמרת בקרנות ונגד ההפרדה בין הבנקים לחברות כרטיסי האשראי, אלא גם נגד קפ"מ (קרן פיקדונות ומלוות) שתתחרה בפיקדונות הבנקאיים – הכל מתוך חשש לפגיעה ברווחי הבנקים.

אז נכון, יש רגולטורים פיננסיים הנוקטים דווקא מעורבות בנושאי צרכנות. הדוגמאות הבולטות הן רשות ניירות ערך, שלה סמכויות פיקוח על קרנות הנאמנות, ואגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, המפקח על כל יתר תוכניות החיסכון ועל פוליסות הביטוח. הנה, ממש בימים אלה מוביל האגף את הגיבלת דמי הניהול הכפולים בפנסיה – דוגמה ליכולתו של הרגולטור להוביל מהלכים למען הצרכן. אך למרות הכוונות הטובות, אין לשיכוח שבסופו של יום גם אגף שוק ההון מחויב ליציבותם של הגופים המפוקחים.

הבעיה נובעת מכך היא שאין כיום בשוק ההון רגולטור שתפקידו הייעודי הוא להגן

תפה לגיבוש הרגולציה הפיננסית בישראל. הרשות גם תשמש כתובת לטיפול בתלונות ותאכוף תנאים הוגנים ושקופים במשכנתאות, הלוואות, פיקדונות, ביטוחים והסכנות.

רשות דומה קיימת בארה"ב, ה-CFPB, שהוקמה ב-2011 כחלק מהרפורמה שהוביל ממשל אובמה בוול סטריט. מאז פועלת ה-CFPB כסוכנות עצמאית תחת הבנק הפדרלי ובתיאום עם משרד האוצר האמריקאי. תפקידיה כוללים אסדרה של מוצרים פיננסיים, טיפול בתלונות, מחקר וחינוך פיננסי, והיא אף יוזמת התייעוץ מול חברות בבתי המשפט, למשל, בגין הונאת צרכנים וגביית עמלות בניגוד לחוק.

אם ניישם את המודל האמריקאי, ונקים כאן את ה-CFPB הישראלית, נצליח ליצור איוון בריא יותר בין שיקולים דוגמת יציבות ותחרות לבין טובת הצרכן בשוק ההון.

הכותב הוא ראש הקליניקה לשוק ההון במרכז האקדמי למשפט ולעסקים

על הצרכן. יש ארגוני צרכנים וולונטריים, אך אלה אינם תחליף לרשות ציבורית עם סמכויות אסדרה ואכיפה.

יו"ר רשות ניירות ערך, שמואל האוזר, סיפר לפני שנה בהרצאה כיצד ביותר ויותר מדינות חלק מהרגולטורים דואגים ליציבות הפיננסית בעוד שאחרים מופקדים על טובת הצרכן. לרברי האוזר, המודל הדיראשי הזה מאפשר לכל רשות להתמקד בתפקיד שנועד לה, ללא קונפליקטים פנימיים ותוך שהמתח בין הרגולטורים הוא שיוצר את האיוון הנכון עבור המשק.

זהו המצב שאליו יש לשאוף גם בישראל. במקום להמשיך ולייחל לכך שהרגולטורים הקיימים ייהפכו בן לילה לאבירי זכויות הצרכן, או במקום להטיל את היבנו על ארגונים וולונטריים, יש לבחון את הקמתה של רשות פיקוח חדשה בשוק ההון. רשות כזו תוקדש אך ורק להגנה על הצרכן, וככזו, תהיה שווה